

Gletsjers zijn een steevast onderdeel van natuurreizen naar Noord-Amerika.

Foto: E. Winkel.

Alaska: het schiereiland Kenai

Edwin Winkel

Alaska is groter dan Engeland, Frankrijk, Italië en Spanje bij elkaar en de ligging van het zuiden en noorden komt overeen met de positie van Amsterdam en de Noordkaap. Een immens gebied dus en het zal dan ook niet verbazen dat er grote verschillen bestaan tussen het noorden en het zuiden. Als het in Fairbanks bijvoorbeeld twintig graden vriest, kan het kwik in de havenstad Seward nog met gemak boven nul staan. Daarnaast kan de zomerzon in het noorden onophoudelijk schijnen, terwijl het zuiden dan de langste nacht heeft. De belangrijkste oorzaak voor deze tegenstelling is de invloed van de zee. Deze heeft, net als bij ons, een matigende werking op het klimaat, maar voert tegelijkertijd ook bakken met regen aan. Desondanks is het zuiden, in het bijzonder het schiereiland Kenai (Kenai Peninsula), een absolute 'must'. Dit gebied, dat iets ten zuiden van Anchorage ligt, is namelijk zeer in trek bij overwinterende watervogels en pleisterende migranten. Bovendien vormen de havens van Homer en Seward de vertrekpunten van zeer lonende walvis- en vogelexcursies.

Het schiereiland Kenai staat bij ons iedere reis op het programma. Weer of geen weer, maar meestal valt het met de regen wel mee. In het najaar van 2003 troffen we op een kampeerplaats in Girdwood twee doorregende Duitsers aan die ons dringend adviseerden niet verder naar het zuiden te gaan. Het was daar volgens hen geen seconde droog geweest. De vooruit-

zichten waren inderdaad niet goed. Het plensde de hele nacht nog door, maar de volgende ochtend was het droog en zonnig en zo bleef het de daarop volgende drie dagen ook. Ook in september 2004 was het overwegend stralend weer en de enige echte teleurstelling was eigenlijk het fameuze Potter Marsh, dat net onder de rook van Anchorage ligt. In de lente en

vroege zomer schijnt dit plasdrasgebied een waar eldorado te zijn van broedvogels, maar in het najaar valt er geen eer te behalen. Veel meer vogels dan wat ruiende eenden, een paar Grote Geelpootruiters *Tringa melanoleuca* en een eenzame Amerikaanse Watersnip *Gallinago delicata* zag ik daar niet. Een ook aanwezige, zeldzame Toendraglanslibel *Somatochlora sahlbergi* – die eigenlijk al een paar weken dood moest zijn – was echter meer dan een pleister op de wond.

Witte walvis

Het najaar is het ideale seizoen om Beloega's *Delphinapterus leucas* te zien. De baai Turnagain Arm, die het eerste deel van de route naar Kenai flankiert, is daarvoor de aangewezen plaats. Het is het leukst en het meest bevredigend wanneer je zelf de sneeuwwitte, oplichtende vlekken in het water hebt ontdekt. In de meeste gevallen leiden de spontane verkeersopstoppingen, die volgen na een waarneming door anderen, je echter vanzelf naar de goede plek. De steile rotswanden aan de andere zijde van de weg zijn altijd goed voor de eveneens hagelwitte Dalls Schapen *Ovis dalli* en met een beetje geluk zijn er ook nog leuke vogelsoorten te ontdekken. In september 2004 zag ik op grote hoogte een witte Giervalk *Falco rusticolus* in fel luchtgevecht verwickeld met een donkere Ruigpootbuizerd *Buteo lagopus*. Het voorkomen van deze twee soorten op die plek is al bijzonder, maar het samenzijn

van de twee ongebruikelijke kleurvarianten nog veel meer.

Op je hoede

Aan het eind van de baai, bij de bekende Portage Gletsjer, bereik je het feitelijke schiereiland. Door nog verder de Seward Highway af te zakken kom je bij Tern Lake – in de zomer inderdaad de broedplaats van Noordse Sterns *Sterna paradisaea* – voor een keuze: ga je eerst naar Homer of naar Seward? Onze voorkeur gaat altijd uit naar Homer. Ten eerste omdat deze stad door de vele attracties meer tijd vraagt en ten tweede omdat het doodzonde is om al die idyllische plekjes tijdens de 222 km lange tocht links te laten liggen. Daarom trekken we er altijd een paar dagen voor uit hier en daar langs die route ons kampement op te kunnen slaan. Bijvoorbeeld langs de Skilak Lake Loop Road, een grindweg die dwars door het natuurpark Kenai National Wildlife Refuge loopt. Dit enorme woud met de talloze meertjes is het domein van dieren die je in het vrije veld niet of nauwelijks tegenkomt, zoals Havik *Accipiter gentilis*, Bossneeuwhoen *Canachites canadensis*, Hudsonmees *Parus hudsonicus*, Drieteenspecht *Picoides tridactylus*, Gouden Grondspecht *Colaptes auratus*, Bonte Lijster *Ixoreus naevius* of de Sneeuwhaas *Lepus americanus*. De stille en schaduwrijke plekken die hier zijn, maken een soort oerinstinct in je wakker. Opeens ben je op je hoede, vooral in de avonduren wanneer de vormen vervagen en het

Een 'witte walvis' in Turnagain Arm.
Foto: E. Winkel.

Een Amerikaanse Wintertaling *Anas carolinensis* houdt ons een prachtig spiegeltje voor.

Foto: E. Winkel.

contrast verdwijnt. ‘Wat rent daar nou voor een zwart bolletje over het pad?’ vroeg mijn vrouw me eens tijdens een schemerwandeling op de Hidden Lake Campground. ‘Kijk nog één,’ riep ze even later met iets overslaande stem. ‘En nog één.’ We wisten eigenlijk meteen wat we zagen, maar hadden niet verwacht dat ze zo klein waren. Tot moeder ten slotte het pad overstak en we plotsklaps oog in oog stonden met een kwartet Zwarte Beren *Ursus americanus*. Het staren vanuit beide richtingen duurde slechts vijf seconden. Toen gingen we allen ons weegs. De beren het bos en wij de camper in.

Homer Spit

Na één of twee van dergelijke stops bereiken we dan Homer Spit en nemen we onze intrek op Homer Spit. Een natuurlijke landtong die ruim acht kilometer de Kachemak Bay inloopt. De Homer Spit is een locatie die gonst van de activiteiten en mogelijkheden. Er is een bedrijvige visverwerkingsindustrie, maar je kunt er ook zelf een zalm of gigantische Heilbot *Hippoglossus hippoglossus* aan de haak slaan en natuurlijk mag en kan er gevogeld worden. De stranden en havens van Homer Spit zijn uitermate geschikt

voor het ontwaren van leuke migranten. In twee najaren noteerde ik Beringstrandloper *Calidris ptilocnemis*, Amerikaanse Grijsze Ruiters *Heteroscelus incanus*, Kleine Geelpootruiter *Tringa flavipes*, Regenwulp *Numenius phaeopus*, Aziatische Goudplevier *Pluvialis fulva*, Duifzeekoet *Cephus columba*, Harlekijneend *Histrionicus histrionicus*, Roodkeelduiker *Gavia stellata* en Townsends Zanger *Dendroica townsendi*. Amerikaanse Zeearenden *Haliaeetus leucocephalus* en meutes, brutale Bairds Kraaien *Corvus caurinus* zijn er overigens kind aan huis. Homer Spit heeft niet zo’n massaal geëxploiteerde ‘zeetochtmachinery’ als Seward, maar heeft zeker een aantal kleinschalige verlokkingen. Zo kun je tot ongeveer half september met de Danny J. mee naar het prachtig gesitueerde kunstenaarsparadijs Halibut Cove, dat onder andere zeer goed is voor Bandijsvogel *Ceryle alcyon*. Onderweg wordt gestopt bij de broedrots Gull Island, waar behalve Beringmeeuwen *Larus glaucescens* en Drieteenmeeuwen *Rissa tridactyla* ook mooie aantallen Kuifpapegaaiduikers *Lunda cirrhata*, Zeekoeten *Uria aalge* en Kortbekzeekoeten *Uria lomvia* te bewonderen zijn. Ook treft men er drie

Een mazzeltje op de Homer Spit: een doortrekkende Aziatische Goudplevier *Pluvialis fulva*.

Foto: E. Winkel.

soorten aalscholvers aan. Dat zijn: Pelagische Aalscholvers, *Phalacrocorax pelagicus*, Georde Aalscholvers *Phalacrocorax auritus* en Roodmaskeraalscholvers *Phalacrocorax urile*. Een andere optie voor een paar uurtjes zeevogelen is het huren van een watertaxi. De meeste 'chauffeurs' daarvan zijn tevens veldgids en weten redelijk goed wat er in de Kachemak Bay rondzwemt en -vliegt. Ons tochtje leverde Grauwe Pijlstormvogels *Puffinus griseus*, Dunbekpijlstormvogels *Puffinus tenuirostris*, Zilveralken *Synthliboramphus antiquus*, Marmeralken *Brachyram-*

phus marmoratus en een paartje Neushoornalk *Cerorhinca monocerata* op. Ook op het gebied van zoogdieren hadden we te land en ter zee niets te klagen. We zagen er Amerikaanse Sneeuwgeiten *Oreamnos americanus*, Zeeotters *Enhydra lutris*, Rivierotters *Lontra canadensis*, Gewone Zeehonden *Phoca vitulina*, een Bruinvis *Phocoena phocoena* en twee late Bultruggen *Megaptera novaeangliae*.

Alle hens aan dek

Tegenwoordig klinkt het woord tsunami iedereen overbekend in de oren. Bij de Alaskanen staat het echter al een aantal

Een Zwarte Beer kruist ons pad.

Foto: E. Winkel.

De Beringstrandloper *Callidris ptilocnemis* is zeer nauw verwant aan de Paarse Strandloper. Foto: E. Winkel.

decennia in de hoofden gegrift. Op Goede Vrijdag 27 maart 1964 werd de staat getroffen door een aardbeving van 9,2 op de schaal van Richter en de stad Seward incasseerde daarbij heftige klappen. Van dat toen leidende economische bolwerk viel negentig procent ten prooi aan vlammen en water. Een strook land van honderd bij twaalfhonderd meter

verdween voorgoed in de golven. Tegenwoordig zijn een aantal fundamenteen aan de zuidzijde en de evacuatieborden in het centrum van de stad de enige getuigen van dat wat altijd weer kan gebeuren. Daar moet je echter absoluut niet bij stilstaan wanneer je op een goede ochtend aanmonstert voor een boottocht naar de Resurrection Bay en de buitengaatse Chiswell Eilanden. Het grote plezier zou er maar door vergald worden. Deze tochten beginnen steevast met een groepje ronddobberende Zeeotters die zich op hun gemak laten bekijken bij het verorberen van exquise zeehapjes. Daarna stomen de rondvaartsloepen gestaag en vastberaden op naar de eerste gletsjer van de trip. Onderweg is het voor vogelaars alle hens aan dek, want het grote publiek komt voor het grote wild en van hen hoeft je dan ook geen hulp te verwachten. Het 'grote spul' is echter niet te negeren en te versmaden. Wanneer het een perfecte dag is zijn er boegrijdende Dall Bruinvissen *Phocoenoides dalli*, een tiental Bult-ruggen, een Gewone Vinvis *Balaenoptera physalus* en een flinke school Orka's *Orcinus orca* te zien. Meestal ook nog behoorlijke aantallen van de wegwijnende wereldpopulatie Stellers Zeeleeuwen *Eumetopias jubatus*. Het is een handige tip de kapitein voor vertrek mee te delen dat er serieuze vogelaars aan boord zijn. Hij laat dat 'kleine spul' dan niet zomaar uit zijn

Zonsondergang boven het schiereiland Kenai.

Foto: E. Winkel.

Zon en regen wisselen elkaar af boven Homer's Kachemak Bay.
Foto: E. Winkel.

ooghoeken verdwijnen en waarschuwt op tijd of er iets interessants langs bak- of stuurboord verschijnt. Dat zijn met name jagers, Pijlstormvogels en 'ukkie's' als Parelgrijs Stormvogeltje *Oceanodroma furcata*, Papegaaialk *Cyclorhynchus psittacula* en de Kittlitz' Alk *Brachyramphus brevirostris*. Stilhouden bij deze vogels is er helaas niet bij, maar dat gebeurt wel uitgebreid voor Kuifpapegaaidukkers en Gehoornde Papegaaidukkers *Fratercula corniculata*. Deze 'clowns van de zee' zijn zelfs aantrekkelijk voor wie niet speciaal voor de vogels meegaat op de boot.

Een doodgewone Kemphaan

Op de terugvaart door de baai, ongeveer 3 km van Seward, tekent zich aan de linkerhand een bescheiden nederzetting

(inclusief camping) tegen de donkere bosrand af. Het is Lowell Point. Dit vooruitgestoken deel van de hoofdzakelijk rotsachtige kust heeft – door z'n geleidelijke verloop – een fraai getijdengebied. Daarlangs is het aangenaam vogelen. Vooral wanneer het water laag staat en je relatief ver de baai in kunt, zwemmen ruiende groepjes Harlekijn- en IJseenden *Clangula hyemalis* als het ware voor je voeten. Bij de mannetjes van de eerste soort wringt het rood, wit en blauw zich eind september al weer naar de oppervlakte en realiseer je je dat er toch weer licht zal gloren na de aansnellende, lange en donkere winter.

De vloedlijn is ook goed voor Zwarte Steenloper *Arenaria melanocephala*, Amerikaanse Oeverloper *Actitis macularia* en de altijd schaarse Noord-Amerikaanse

Voor het Bossneeuwhoen *Canachites canadensis* moet je meestal diep het bos in.
Foto: E. Winkel.

Resurrection Bay:
eindstation voor deze
onfortuinlijke Cohozalm.
Foto: E. Winkel.

Zwarte Scholekster *Haematopus bachmani*, terwijl het aanpalende bos onderdak of uitkijkposten biedt aan soorten als Kastanjerugmees *Poecile rufescens*, Witbandkruisbek *Loxia leucoptera*, Stellers Gaai *Cyanocitta stelleri*, Amerikaanse Zeearend en Slechtvalk *Falco peregrinus*. Aan de noordzijde van het landtongetje bevindt zich zowaar een stukje kwelder dat abrupt eindigt bij een stroompje dat in het najaar van 2004 veel te weinig water bevatte voor een succesvolle klim. De ondiepe plassen, maar vooral de droge bedding, lagen bezaaid met honderden dode en stervende zalmen en ik heb de vergankelijkheid van het bestaan zelden zo sterk gevoeld én geroken. De kwelder bood een vrolijkjer

decor, zeker toen mijn vrouw me wees op een steltloper die kenmerken vertoonde van zowel de Siberische Strandloper *Calidris acuminata* als de Steltstrandloper *Micropalama himantopus*. De vogel liet zich twee dagen aaneen benaderen tot op een afstand van ongeveer vijftig meter, maar dat was voor mij niet voldoende voor een juiste determinatie. Ook de foto's, die vanaf een afstand waren genomen, gaven geen duidelijkheid. De verwarring met een Kemphaan *Philomachus pugnax* was nog steeds mogelijk, hoewel die vogels daar net zo zeldzaam zijn als bij ons een Monniksgier. Uiteindelijk bleek het toch een Kemphaan te zijn geweest. Het was de tweede waarneming van deze soort in de directe

Een attractie op zee: de Kulfpapegaaiduiker *Lunda cirrhata*.
Foto: E. Winkel.

Eén van de vijf zwaluwsoorten: de Groene Zwaluw *Tachycineta thalassina*.
Foto: E. Winkel.

omgeving van Seward ooit, maar gek genoeg overheerst nog steeds de teleurstelling. Ik had liever één van die twee andere soorten gezien. Nou ja, dat komt wellicht een volgende keer!

Epiloog

Die volgende keer was eind mei en de hele maand juni van 2006, maar op steltlopergebied hoef je dan (nog) geen spectaculaire dingen te verwachten. In die tijd is het lucht-ruim van Kenai wel vergeven van de zwaluwen. Met een beetje doorzettingsvermogen scoor je maximaal wel vijf soorten zwaluwen. Bovendien is het schiereiland, met name de regenwouden in het oosten, de uitgelezen plek voor de Rosse Kolibrie *Selasphorus rufus*. In sommige zomers vechten deze brommende neurootjes om iedere bloem of suikerwaterfles, maar in 2006 bleef het door het extreem koude voorjaar akelig stil. Dit tot zeer grote spijt van de Alaskanen, want zij zien de terugkeer van de 'humming birds' op hun veranda's als een hartverwarmende en kleurrijke afleiding in de winter. De ontelbare voederflessen met suikerwater en hangende planten bungelden deze zomer dan ook maar wat troosteloos in de striemende regen. Op 22 juni weken de sombere wolken boven Portage Valley echter zeer kortstondig uiteen toen er een groene flits uit de hemel neerdaalde. De onnavolgbare schicht bevroor naast een suikerwaterfles plotseling tot een herkenbaar creatuurtje, nam razendsnel

De Rosse Kolibrie *Selasphorus rufus* is het ene jaar heel algemeen, het anders juist erg schaars. Foto: E. Winkel

De Kittlitz' Alk *Brachyramphus brevirostris* is evenals onze Kleine Alk een 'ukkie'. Foto: E. Winkel

enkele teugges en verdween vervolgens weer even rap het donkere bos in. De licht naschommelende fles en mijn geheugenkaart als enige getuigen achterlatend!

■ Edwin Winkel, Het Laar 217, 7414 BP Deventer, (0570) 67 63 79, hravn@home.nl

LITERATUUR:

- Alaska Geographic (1996): Mammals of Alaska. Alaska Geographic, Anchorage.
Armstrong, R.H. (2000): Birds of Alaska. Alaska Northwest Books, Anchorage.
Kays, R.W. & D.E. Wilson (2002): Mammals of North America. Princeton University Press, Princeton.
National Geographic (1999): Birds of North America. National Geographic, Washington, D.C.
Sibley, D. (2003): Birds of Western North America. Christopher Helm, London.
Sydeman, M. & A. Lund (1996): Alaska Wildlife Viewing Guide. Falcon, Helena.
West, G.C. (2002): A Birder's Guide to Alaska. American Birding Association, Colorado Springs.